

Bekymringsfull/skadelig seksuell atferd.

Hva handler dette om

- Forebygge seksuelle overgrep/vold mot barn
 - Skadelig seksuell atferd fra barn til barn er like skadelig som om det var fra en voksen
- Forebygge kriminell og sosial avvikende atferd hos utøveren
 - Livsperspektiv
- Hjelp utøver og familier i krise for å avverge ytterligere konsekvenser

**”The limits of my language
means the limits of my world”**

- Ludwig Wittgenstein

Ulike former for skadelig seksuell atferd (SSA)

- Skadelig seksuell atferd: Seksuell handling utført av barn og ungdom under 18 år som er utviklingsmessig upassende, kan være skadelig mot seg selv eller andre eller støtende mot andre barn, ungdom eller voksne (Utviklet fra Hackett, 2014)

Ulike nivåer

Forebygging og selektiv forebygging
Avdekking og tidlig intervensjon
Oppfølging ved lave til moderate
vansker
Støtte til pågående behandling

Forebygging og selektiv forebygging

- Formål:
 - Gi barn og ungdom et språk for kroppen sin
 - Gi dem kunnskap om samfunnets normer og regler
 - Gi dem kunnskap som kan hjelpe til med mentalisering og forståelse for ulike perspektiv.
- Hvordan:
 - Bruk av bildemateriale, bøker og historier
 - Bruk av instruksjonsfilmer
 - Bruk av øvelser og Kahoot/learnlab osv
 - Bruk av vignetter og diskusjoner

Kroppen min eier jeg (NRK super)

- Serie med filmer for barn 6-8 år. Kommer med et hefte om hvordan man skal bruke det
- <https://tv.nrksuper.no/serie/overgrep/MSUE10003117/sesong-2/episode-2>
- Ikke din skyld 8-12 år.
- Cyckling through consent
- <https://www.youtube.com/watch?v=-JwIKjRaUaw>

Jeg vet

- <https://www.jegvet.no/8-10-trinn>

Forebygging fortsetter

- Dillemaer: Tidspunkt, ivaretelse, informasjon til foresatte
- Eksempel: Pornografi

Pornografi og mulige innvirkninger på barns og ungdoms seksuelle helse

- I tråd med voldsforskning er det sprikende forskning:
 - Katarsisteorien vs triggerteorien
- Forskning i Australia
 - Tyder på økt grad av vold og makt i pornografien >85% av bildemateriale kan kategoriseres som voldelige
- Forskning fra USA viser at flertallet av ungdom med skadelig seksuell atferd hevder at de har blitt påvirket/inspirert av pornografi, indirekte (brukt det for tenning i forkant), til direkte kopiering av scener
- Erfaringsmateriale fra Danmark: Tidligere disponert for porno og begynt med jevnlig bruk. (Under 10 år)

Norske pornovaner

- Barn ned til 6-8 år har smart telefoner
- Ulike tall:
- Medietilsynet sin undersøkelse 2018 starter på 13 år
 - 42 % av barn i alderen 13-18 år har sett porno på nettet
 - 13 % av barn i alder 13 år har sendt nakenbilder av seg selv
 - 20 % av jenter 15 år gammel har sendt bilder av seg selv
 - 25 % av gutter 18 år har sendt bilder av seg selv
- Nordisk institutt for kjønnsforskning (NIKK) har på initiativ fra Nordisk ministerråd gjennomført ni forskningsprosjekter, som lanseres på en konferanse i dag.
 - 90 % av ungdom i alderen 12-20 år har sett porno
 - Debut alder 12-14 år
- Flere artikler på nettet indikerer at barn ned mot 10 år ser på porno og barn ned mot 11 år bruker porno

På sosiale medier er alt bare et tastetrykk unna. Også fengselsstraff

- Vi opplever stadig flere saker med unge mennesker som har delt intime bilder eller filmer av en venn eller klassekamerat på sosiale medier.
 - Delingen kom gjerne som et sjokk på offeret.
 - Dommen kommer gjerne som et sjokk på gjerningspersonen.
- Den som deler bildet, forstår nok at handlingen skader den som er avbildet eller filmet, men:
- Forståelsen er abstrakt.
- Og fristelsen stor. Jo mer du deler, desto mer vellykket er du i denne «lik og del»-kulturen.
- Men om det ikke føles særlig vondt å dele slike bilder og filmer, kan det gjøre svært vondt for den som blir delt. Derfor straffes det hardt, like hardt som voldshandlinger du ikke ville ha maktet å utføre, fordi det kan påføre offeret like stor skade.

**Jens Johan Hjort, leder norsk advokatforening, 2.
sept 2018**

Ofte komplekse saker

Individuelle faktorer som går igjen:

- Tilknytningsvansker
 - Reguleringsvansker
 - Lærevansker
 - Konsentrasjonsvansker
 - Autisme
 - Sosiale vansker
-
- **Situasjonelle forhold**
 - Ca 2/3 har levd med/lever med omsorgssvikt
 - Ca 1/3 har opplevd egne seksuelle overgrep eller vært vitne til skadelig/lite hensiktsmessig seksualitet i hjemmet. (Omfanget er høyere ved lavere alder og når det gjelder jenter)

Hvor gode er dere til forebygging

- Bruk 5 minutter på hvert bord til å snakke om hvordan dere forebygger i deres lokalmiljø.
- Hva er sårbarheten ved å begrense forebygging til kun noen aldre?
- Hvem sitt ansvar er å sikre seksualundervisningen til barn og ungdom?

Avdekking og tidlig intervensjon

- Hvordan avdekke og hvordan bør vi reagere?
- Avdekking

Kategorisering av barn og unges seksualitet

- Trafikklyset (Hertevig forlag) No,
Bekymringsbarometeret (Janus Centeret) Dk
- 3 Kategorier
 - Barn/ungdom med en sunn normativ seksualitet

- Barn/ungdom med en bekymringsfull og risikoutsatt seksualitet

- Barn/ungdom med en skadelig seksualisert atferd.

Vurdering

- All atferd har en funksjon. Også seksuell atferd
 - Hva er det ved atferden som bekymrer?
 - Hva kan bekymringen indikere
- Respons. Hva kan gjøres for å ivareta barnets/ ungdommenes behov?

God og sunn seksuell atferd

- Gjensidig
- Samtykke
- Aldersadekvat utforskning og utprøving
- Intensjon om ikke-skade
- Lek, moro
- Ingen maktforskjell (Styrke, status, kognitivt,alder)

Bekymringsfull seksuell atferd

- Ikke aldersadekvat,
 - Mer tilfeldig på og av
 - Hendelser påvirket av jevnaldrende press
 - Utsatte blir irritert/ukomfortabel, men ikke redd/skremt
 - Utsatte føler seg fri til å fortelle om hendelsen til andre
 - Den seksuelle atferden kan være ok, men utøves i upassende situasjon/relasjon
-

Skadelig seksuell atferd

- Ikke aldersadekvat
- Planlegging
- Hemmeligholdelse
- Utøver benytter maktforskjell
- Respons til utsatte er preget av negative reaksjoner og følelser (frykt, sinne, skam)
- Utøver tar ikke ansvar for atferd eller negative konsekvenser for utsatt.
- Atferd er gjentakende eller økende i frekvens
- Vanskelig å stoppe/avlede atferd
- Dekker det straffeloven i Norge

Trafikklyset er en guide, ingen fasit.

- Gjensidighet
- Hyppighet
- Kvalitet/makt

Faglig vurdering
ut fra din
kjennskap til
barnet

Øvelse

- 4 år gammel gutt tar førskolelæreren gjentatte ganger på brystene
- Gutt 14 på søker etter og ber om nakenbilder fra jenter på nettet.
- En 16 år gammel jente ber om p-pille fordi hun skal ha sex med sin 15 år gamle kjæreste. De har vært sammen lenge.
- Jente på 17 år sender nakenbilde av seg selv til flere av hennes venner på Snapchat
- Rangere disse i følgende kategorier:

Normativ adfærd:

Adfærd, der kræver skærpet
opmærksomhed og indgriben:

Adfærd, der kræver
øjeblikkelig indgriben:

Hvorfor skal den enkelte inn i denne gruppen?

Hvis dere ikke får det til? Hvor mye mer informasjon trenger dere?

Hvem skal snakke med barna og hvordan

- Vurdere kompetanse, toleransevindu og relasjon
- Avklare formålet med samtalen
- Hva slags informasjon ønsker man?
 - Gjensidighet
 - Intensjonen bak
 - Planlagt/tilfeldig
 - Gjentakelse
 - Guttenes opplevelse
 - Bruk av makt
- Eksempel på hvordan dette kan se ut i praksis

Hva nå??

- Sikkerhet og utvikling
- Viktighet med forståelse og tverrfaglig innsats

Tryggingstiltak

- **Bosted**

- Søsken
- Mulighet for kontakt med andre barn
- Kontroll på medier
- Venner

- **Skole**

- Offer vs gjerningsperson
- Friminutt
- Garderobesituasjon
- Skolevei

- **Fritid**

- Fritidsaktiviteter

- **Hva vi må unngå: Isolering**

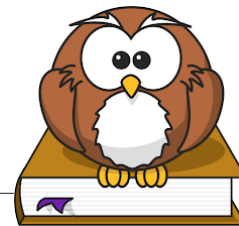
Utvikling

- ”Good lives model”:
 - Skadelig seksualitet er utgangspunktet et uttrykk for et ønske om å tilfredsstille et behov, men hvor man har en lite hensiktsmessig strategi
- 6 Grunnleggende behov:
 - Være frisk og sunn
 - Opplive mestring og glede
 - Være seg selv og ha kontroll i eget liv
 - Ha mening og betydning
 - Ha relasjoner til andre
 - Være trygg og selvsikker

Oppsummering

- **USIKKER/UTRYGG:**
 - Spør åpent
 - Sjekk ut tankene/opplevelsene med kompetent personell. Trafikklyset (hertevigforlag.no)/Bekymringsbarometer (Janus centeret)
- **TRO DET:**
 - Forstå at barn/ungdom kan krenke andre barn seksuelt
- **STOPPE ATFERDEN:**
 - Den stopper seg ikke nødvendigvis selv
- **SAMARBEIDE:**
 - Bred og adekvat ivaretagelse
- **ANMELDE/BEKYMRINGSMELDING:**
 - Etterforskning og avhør ved Barnehuset,
 - Undersøkelse ved Barnevernstjenesten
- **IVARETAGELSE:**
 - Barnet/ungdommen og familien.
- **HENVISE:**
 - Sikre hjelp til barnet/ungdommen og familien

Litteraturreferanser

- Inghes, Eili Knudsen og Kleive, Helle (2011): "I møte med unge overgripere",
- Jensen, Monica, m.fl. (2016): "Gutter i Norge med skadelig seksuell atferd". *Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 53, nummer 5, 2016, side 366-375*
- Søftestad, Siri & Andersen Inger Lise (2014): "*Seksuelle overgrep mot barn*", Universitetsforlaget, Oslo.
- Kjellgren, C (2016): *Unga, sex och internet*. Presentert på Nordisk nettverkssamling for barn med skadelig seksualisert atferd, København
- Newton, Anna Kristín (2016): *Erfaringer fra Island*. Presentert på Nordisk nettverkssamling for barn med skadelig seksualisert atferd, København
- Janus Centeret. (2016). *Statusrapport XIII 2003-2015*, Lasertryk, København
- Mossige, Svein & Stefansen Kari (2016). "*Vold og overgrep mot barn og unge, omfang og utviklingstrekk 2007-2015*". Allkopi, Oslo
- Holt, T., Nilsen, L. G., Moen, L. H., & Askeland, I. R. (2016). Behandlingstilbudet til barn som er utsatt for og som utøver vold og seksuelle overgrep: En nasjonal kartleggingsundersøkelse. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 6/2016).
- Askeland., I. R. , Jensen, ,M. Og Moen, L. H. (2017). "*Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia. Forslag til en landsdekkende struktur*." Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 1/2017).
- Meneses JF, Berg RC, Nguyen L. (2016). Oppsummert forskning om effekt av tiltak rettet mot barn og unge som begår voldelige og/eller seksuelle overgrep. Rapport fra Folkehelseinstituttet .
- Kripos (2017). "Mindreårige anmeldte for voldtekt i 2016", Oslo
- [Vorland, N.](#), Selvik, S., Hjorthol, T., Kanten, A. B., & [Blix, I.](#) (2018). *Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 3).
- V27: <http://www.betanien.no/hospitalet/bup/Pages/ressursenhet-v27.aspx>
- Janus Centeret: <http://januscentret.dk/>
- AIM 2: <http://www.aimproject.org.uk>
- NICE guideline [NG55], 2016: "*Harmful sexual behaviour among children and young people*," <https://www.nice.org.uk/guidance/ng55>